

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

29 NOVEMBER 1995

ONTWERP VAN DECREET

houdende goedkeuring van het Protocol betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica, en van het aanhangsel en de bijlagen 1, 11, 111, IV en V, ondertekend te Madrid op 4 oktober 1991

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Het ontwerp van decreet dat onder uw aandacht wordt gebracht vertolkt onmiskenbaar het belang dat thans in de internationale betrekkingen aan de bescherming van het milieu wordt gehecht.

Het belangrijkste oogmerk van het Protocol betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica dat op 4 oktober 1991 te Madrid werd ondertekend, bestaat inderdaad in het verbod van elke activiteit met betrekking tot de minerale rijkdommen, anders dan voor wetenschappelijk onderzoek (artikel 7).

Aldus hebben de gedachtenwisselingen over een eventuele exploitatie van de minerale rijkdommen in Antarctica hun beslag gekregen in een zin zoals door de pleitbezorgers van het milieu werd voorgestaan. Men zal zich allicht nog herinneren hoe de verontrusting in de publieke opinie was toegenomen nadat op 2 juni 1988 het Verdrag van Wellington was aangenomen, dat tot doel had de exploitatie te reguleren van de minerale rijkdommen die in de ondergrond van het witte continent aanwezig lijken te zijn.

Ondanks sommige waarborgen die met het oog op de bescherming van het milieu in dit Verdrag waren opgenomen, werd al vlug ingezien dat het Verdrag een bedreiging inhield voor het broze ecosysteem van het zesde continent.

Het Protocol van Madrid bekrachtigt het afzien van elke vorm van exploitatie en houdt meteen het einde in van het Verdrag van Wellington ;

2. Het heeft twee jaren van intensief overleg geveerd om de Staten die Partij zijn bij het Verdrag inzake Antarctica van 1959 ertoe te brengen deze nieuwe zienswijze te aanvaarden. De onderhandelingen werden op gang gebracht door enkele Staten, waaronder België, die reeds in 1989 hadden gepleit voor het opzetten van een regeling ter bescherming van het milieu in het Zuidpoolgebied. In deze samenhang weze eraan herinnerd dat het Belgisch Parlement op 23 oktober 1989 een wet heeft aangenomen die voor alle Belgische onderdanen en rechtspersonen naar Belgisch recht het verbod inhoudt in Antarctica "enige handeling te stellen met het oog op prospectie naar, exploratie van of ontginning van minerale rijkdommen", en zodanige activiteiten strafbaar stelt.

Ten einde in internationaal verband tot een zelfde resultaat te komen heeft België zich samen met Australië, Frankrijk en Italië tijdens het in 1990 en 1991 gevoerde overleg opgeworpen als de pleitbezorger van een gezamenlijk ontwerp van internationale overeenkomst. Het Protocol van Madrid heeft de verwachtingen ruimschoots ingelost en beantwoordt inhoudelijk aan de Belgische wet van 1989.

Bovendien dient er in alle duidelijkheid op gewezen te worden dat het door het Protocol van Madrid ingestelde verbod zich niet laat herleiden tot een louter moratorium van 50 jaar, zoals men het wel eens voorstelt. Het verbod geldt voor onbeperkte duur. Ook al is in de mogelijkheid voorzien na een tijdvak van 50 jaar tot herziening over te gaan zonder dat daarvoor nog het vereiste van de eenparigheid nodig is, dan nog blijft voor elke wijziging de steun nodig van de meerderheid der Partijen bij het Protocol, waaronder begrepen drierde van de thans 26 Consultatieve Partijen, tot dewelke België behoort. Bovendien kan een zodanige wijziging pas van kracht worden nadat drierde van de Partijen bij het Protocol, waaronder begrepen de thans 26 Consultatieve Partijen, ze hebben bekrachtigd (artikel 25).

3. Behalve in het verbod van mijnbouw in Antarctica voorziet het Protocol in het vereiste dat aan elke menselijke activiteit in Antarctica een milieueffectrapportage vooraf dient te gaan. Het gaat hier om een gegeven dat het functioneren van het Antarctisch Systeem ingrijpend wijzigt, ook al komt het in laatste aanleg aan elke betrokken Staat toe de uiteindelijke afweging te maken ;

Afgezien van de instelling van een Commissie voor milieubescherming (artikelen 11 en 12), neemt het Protocol de institutionele mechanismen van het Verdrag van 1959 over.

Op de Vergaderingen van de Consultatieve Partijen kunnen bijkomende bijlagen bij het Protocol worden aangenomen. Daartoe wordt gebruik gemaakt van het mechanisme waarin artikel IX van het Verdrag van 1959 voorziet.

Een leemte in het Protocol is wellicht het ontbreken van een echte aansprakelijkheidsregeling. Daarom is besloten dat zodanige regeling in een extra bijlage van het Protocol zou worden opgenomen.

Overigens heeft een door de Belgische delegatie geformuleerd voorstel ertoe geleid dat in de Slotakte van de Consultatieve Vergadering wordt aangegeven dat de toekomstige aansprakelijkheidsregeling bepalingen dient te omvatten waarin de aansprakelijkheid voor aan het milieu in Antarctica toegebrachte schade wordt geregeld.

4. Het Protocol gaat vergezeld van vier bijlagen die elk welomschreven bepalingen inhouden met betrekking tot :

(Bijlage I) : Milieu-effectrapportage

(Bijlage II) : De instandhouding van de fauna en flora van Antarctica

(Bijlage III) : Afvalverwijdering en afvalbeheer

(Bijlage IV) : Voorkoming van mariene verontreiniging

(Bijlage V) : Bescherming en beheer van gebieden

De tekst van een vijfde bijlage is in oktober 1991 te Bonn aangenomen op de XVIIe Consultatieve Vergadering van de Partijen bij het Verdrag inzake Antarctica. Deze bijlage betreft de herziening van het systeem van beschermde gebieden in Antarctica en zal in werking treden, na het van kracht worden van het Protocol en zijn bijlagen I tot IV, zodra alle Consultatieve Partijen bij het Verdrag inzake Antarctica ze hebben goedgekeurd.

De bijlage II en V hebben betrekking op dezelfde materie als die van de Belgische wet van 12 januari 1978 betreffende de bescherming van de fauna en flora in het Zuidpoolgebied en komen neer op verbeteringen van de eerder in het kader van het Antarctisch Verdragssysteem van 1959 aangenomen maatregelen.

5. Ook al is er gegronde reden tot tevredenheid met de uiteindelijke tekst van het Protocol van Madrid en met het feit dat het resultaat van de onderhandelingen in de lijn ligt van de opstelling van de Belgische regering en het Belgisch Parlement, toch kan niet worden voorbijgegaan aan de vaststelling dat de eerstkomende jaren van doorslaggevend belang zullen zijn voor de toekomst van het Protocol, aangezien het pas in werking treedt nadat de Staten die thans de status van Consultatieve Partij hebben, het hebben bekrachtigd.

Toch is er geen aanleiding tot bezorgdheid : niet alleen dienen degenen die het Protocol ondertekend hebben hun handtekening gestand te doen zoals op grond van artikel 18 van het Verdrag van Wenen inzake het Verdragenrecht van 23 mei 1969 mag worden verwacht, maar bovendien hebben de Staten die aan de Vergadering hebben deelgenomen in de Slotakte de wens uitgedrukt dat de bepalingen van de bijlage I tot IV naar mogelijkheid nu al in acht zouden worden genomen. Ook is overeengekomen dat, in afwachting van de inwerkingtreding van het Protocol, het moratorium dat thans op de exploitatie van de minerale rijkdommen rust, gehandhaafd dient te worden.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie,*

Luc VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

Luc VAN DEN BOSSCHE

*De Vlaamse minister van Leefmilieu
en Tewerkstelling,*

Theo KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën,
Begroting en Gezondheidsbeleid,*

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

Eddy BALDEWIJNS

*De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media,*

Eric VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

Leo PEETERS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke-Kansenbeleid,*

Anne VAN ASBROECK

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende goedkeuring het Protocol
betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica,
en van het aanhangsel en de bijlagen I, II, III, IV en V,
opgemaakt in Madrid op 4 oktober 1991

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,
Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister vice-president van de Vlaamse regering is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

Het Protocol betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica, het aanhangsel en bijlagen I, II, III, IV en V, opgemaakt in Madrid op 4 oktober 1991, zullen volkomen uitwerking hebben wat het Vlaamse Gewest betreft.

Brussel,

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaamse minister van Economie, KMO,
Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen,*

Luc VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting,*

Norbert DE BATSELIER

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden,*

Theo KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Cultuur
en Brusselse Aangelegenheden*

Hugo WECKX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

Luc VAN DEN BOSSCHE

*De Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel
en Staatshervorming,*

Johan SAUWENS

*De Vlaamse minister van Financiën en Begroting,
Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin,*

Wivina DEMEESTER

*De Vlaamse minister van Tewerkstelling
en Sociale Aangelegenheden*

Leo PEETERS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

Het Protocol betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica, het aanhangsel en de bijlagen I, II, III, IV en V, ondertekend te Madrid op 4 oktober 1991, zullen volkomen uitwerking hebben wat het Vlaamse Gewest betreft.

Brussel, 15 november 1995

***De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie,***

Luc VAN DEN BRANDE

***De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,***

Luc VAN DEN BOSSCHE

***De Vlaamse minister van Leefmilieu
en Tewerkstelling,***

Theo KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën,
Begroting en Gezondheidsbeleid,*

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

Eddy BALDEWIJNS

*De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media,*

Eric VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

Leo PEETERS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke-Kansenbeleid,*

Anne VAN ASBROECK
